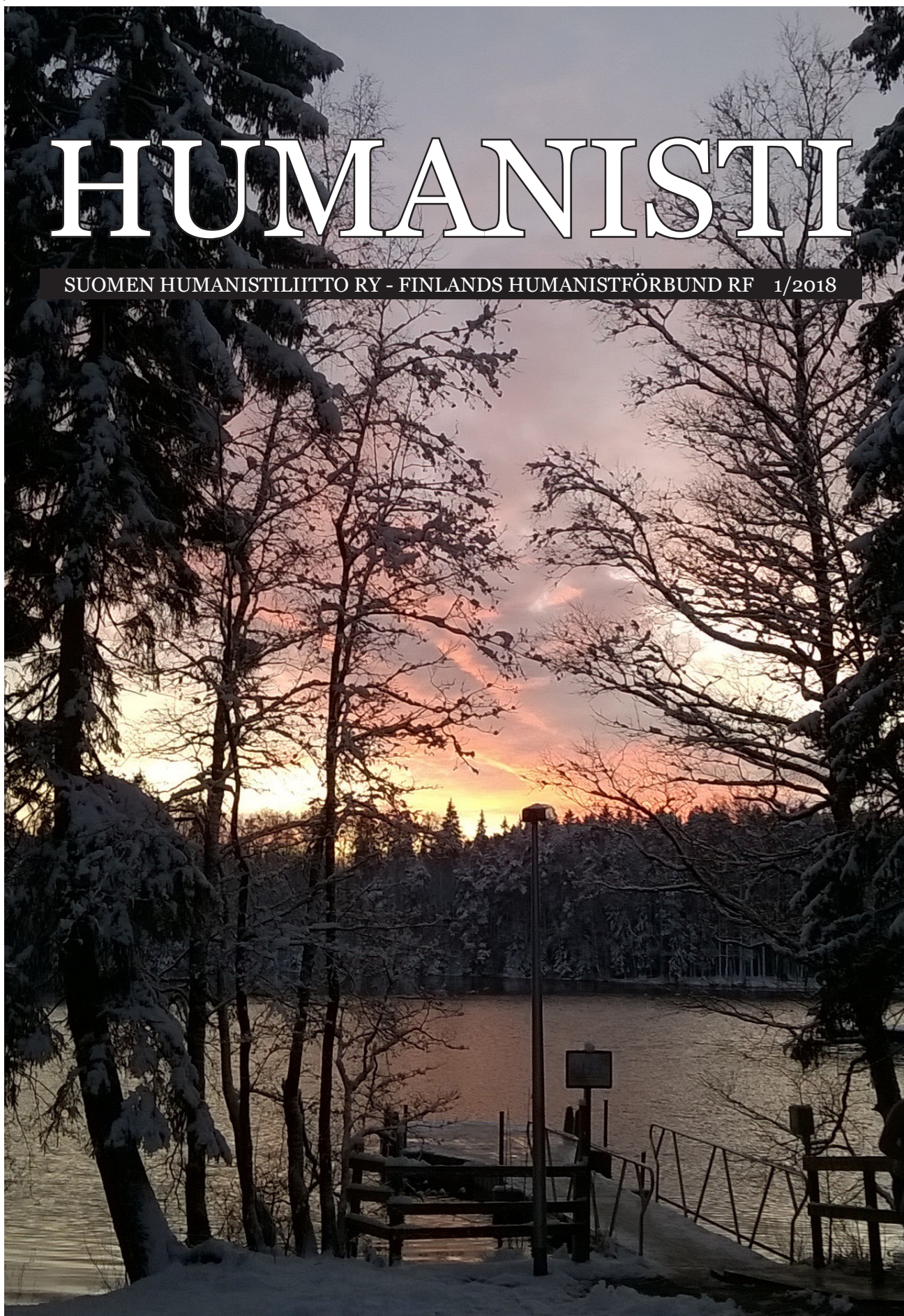

HUMANISTI

SUOMEN HUMANISTILIITTO RY - FINLANDS HUMANISTFÖRBUND RF 1/2018

Sisällys

1/2018

Pääkirjoitus: Yhteistyöstä yhteistä iloa Arja Strid	3
Uskonottomien maailmankuvat Irma Peiponen	4
Paradigman kanonisointi Jukka Hildén	6
Bangladeshi secular bloggers under attack Mojibur Doftori	10
Miksi Suomen humanistiliike on heikko? Gun Winter	13
Tunteita ja tosiasioita Irma Peiponen	16
Liity jäseneksi Suomen humanistiliittoon	19
Suomen humanistiliiton hallitus 2017-2018	19

Humanisti-julkaisuun voi lähettää aineistoa yhteiskuntafilosofiasta, eettisestä ja katsomuksellisesta pohdinnasta, humanismiin liittyviä aiheita kulttuurista, historiasta ja ihmisoikeuskysymyksistä, sekä aiheisiin liittyviä kirja-arvioita. Osoite on: lehti@humanistiliitto.fi

HUMANISTI

Julkaisija

SUOMEN HUMANISTILIITTO RY
FINLANDS HUMANISTFÖRBUND RF

Toimitus

lehti@humanistiliitto.fi

Päätoimittaja

Arja Strid

Taitto ja ulkoasu

m o r p h media productions /
mica haarahiltunen

Kannen kuva: m o r p h

Tilajalle

Vuosikerran hinta on 30 euroa. Suomen Humanistiliiton jäsenmaksu sisältää tilauksen. Suomen humanistiliitto on Kulttuuri-, mielihope- ja tiedelehtien liitto Kultti ry:n jäsen.

Kirjoittajalle

Aineistot ja ehdotukset seuraavaan Humanisti-julkaisuun tulee lähettää osoitteeseen: lehti@humanistiliitto.fi

Ilmoittajalle

Kokosivu 270 euroa, puolisivu 150 euroa, neljännessivu 85 euroa, takakansi 370 euroa. Pienemmät koot sopimuksen mukaan.

Kirjoittajien näkemykset eivät välttämättä vastaa Suomen humanistiliiton näkemyksiä.

Yhteistyöstä yhteistä iloa

Yhteisesti Vapaa-ajattelijain liiton kanssa järjestettiin toisen kerran tunnukseton juhlatilaisuus ennen vuoden 2018 valtiopäivien avajaisia Musiikkitalossa 6.2. Tilaisuuden avauspuheessa Humanistiliiton pj. Irma Peiponen tervehti läsnäolijoita sanoilla: ...Tällä tilaisuudella me haluamme laajentaa uskonnonvapautta käytännössä myös eduskunnalle. Eduskunnan perustuslaki-valiokuntahan on vuonna 2014 linjannut, että kouluissa on mahdollisen jumalanpalveluksen ajaksi järjestettävä vaihtoehtoinen tilaisuus. Puolueet varmasti jo valmistautuvat seuraaviin eduskuntavaaleihin ja hallitusneuvotteluihin. Tällä vaalikaudella on käyty keskustelua katso-
musaineista ja opetussuunnitelmissa on valinnaisuutta lisätty. Siksi me molemmat järjestäjät haluamme kiinnittää huomiotanne Elämänkatsomusoppiaineeseen, sillä se ei ole vapaasti kaikkien oppilaiden valittavissa. Evankeelisluterilaisen ja ortodoksisen kirkon jäsenet eivät sitä saa valita. ET ei ole mikään

vaarallinen aine. Se tukee koulun yleisiä kasvatustavoitteita: Kykyä etsiä hyvää elämää sekä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäisiksi, suvaitsevaisiksi, vastuullisiksi ja arvostelukykyisiksi yhteisönsä jäseniksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Avaaja mainitsi myös, että tilaisuus tulee meille rahallisesti kalliiksi. Juhlapuhujana tilaisuudessa oli uskontotieteen professori Tuula Sakaranaho. Hänen puheensa ”Kun ihminen kohtaa ihmisen” on kokonaisuudessaan luettavissa upouudessa portaalissa katsomukset.fi 2018/2/09. Juhlapuhujana professori Anto Leikola käsitteli Suomea 101-vuotiaasta itsenäistä valtiota sekä Suomea, sen aluetta ja ihmisiä, jonka historia ulottuu huomattavasti kauemmaksi menneisyyteen. (Saaneimme puheen lehteenkin luettavaksi.) Tilaisuuden jazz-välipalat soitti Claes Andersson.

Valtiopäivien avajaistunnelmissa (kuvassa vasemmalta oikealle): Irma Peiponen (Humanistiliitto), Binar Mustafa (Vapaa-ajattelijain liitto), uskontotieteen professori Tuula Sakaranaho, professori Anto Leikola, sekä Claes Andersson, joka vastasi tilaisuuden musiikista.

Uskonnottomien maailmankuvat

SFT Janne Kontala on Åbo Akademiassa tutkinut osana laajempaa projektia sitä, miten uskonnottomissa yhteiskunnallisissa järjestöissä toimiminen näkyy ihmisen maailmankuvassa.

Uskonnottomien määrä on kasvanut niin Suomessa kuin kansainvälisestikin, mutta uskonnottomuuden monimuotoisuutta on vähän tutkittu.

Kontala lähestyi maailmankuvia psykologian näkökulmasta ja toteusi varsin haasteelliseksi tutkia ihmisen sisäistä maailmaa. On paljolti keskityttävä verbaalisiin ilmauksiin. Kontala käytti ns. FQS metodia haastattelujen ohella. Hänellä oli 101 lausetta, jotka haastateltavat laittoivat omien preferenssiensä mukaiseen järjestykseen. Tämä siksi, että on helpompi ottaa kantaa puolesta tai vastaan, kuin että haastateltava itse muotoilisi maailmankuvaa koskevat väittämät.

Kontalan haastattelema oli kaikkiaan 77, vapaa-ajattelijoita, skeptikoita, humanisteja. Enemmistönä olivat suomenkieliset, keski-ikäiset, korkeakoulutetut miehet. Yleistettävyys ei kuitenkaan Q-metodissa ole keskeinen, sillä menetelmä tähtää jaettujen näkö-

kulmien löytämiseen.

Yhteisinä piirteinä löytyivät uskonnosta vieraantuminen, sekulaari humanismi ja kokemuksellinen ulottuvuus. Niitä Kontala kuvaa seuraavasti:

Uskonnosta vieraantuminen merkitsee sitä, että henkilöllä ei ole uskoa, omistautumista tai Jumalan puoleen kääntymistä, eikä samaistumista pyhänä pidettyyn hahmoon. Ihminen hylkää tieteen ja rationaalisuuden kanssa ristiriidassa olevat ajatukset ja opit (tuonpuoleinen, pelastus, helvetti) Uskonnolliset tekstit ovat hänelle myyttisiä tai vertauskuvallisia ja uskonto on hänelle inhimillisten pelkojen ja toiveiden tuote. Hän pitää tekopyhyyttä yleisenä uskonnollisissa piireissä.

Sekulaari humanismi: Henkilö kannattaa yksilöllistä valinnanvapautta, jos sitä harjoitetaan vastuullisesti ja harkitsevasti. Moraali on hänelle mahdollista ilman uskontoa ja hän pyrki noudattamaan selkeästi määriteltyjä moraaliperiaatteita. Ihmisellä on henkinen elämänasenne, joka pyrkii muuttamaan yhteiskunnan rakenteita ja arvoja, hän osoittaa olevansa myötätuntoinen ja välittävä ihminen, hän työskentelee aktiivisesti toisten kärsimysten lievittämiseksi ja maailman parantamiseksi. Hän ei näe ihmislajilla mitään ylempää tarkoitusta, mutta pitää inhimillistä kehitystä mahdollisena maailmanlaajuisesti.

Kokemuksellinen ulottuvuus tarkoittaa sitä, että ihminen uskonnollisten tapojen sijaan saa voimaa ja liikuttuu musiikista, taiteesta ja runoudesta sekä tuntee olevansa kotonaan maailmankaikkeudessa.

Erottelevina tekijöinä löytyi kolme pääasiallista uskonnotonta maailmankuvatyyppeä: tyytyväinen altruisti, kokemuksellisesti henkinen ja yhteisöllinen uskonnonkieltäjä.

1. Tyytyväiselle altruistille on tyypillistä aktivismi: Hän pitää yleismaailmallista inhimillistä kehitystä mahdollisena ja pyrkii muuttamaan yhteiskunnallisia arvoja ja rakenteita. Hän omistautunut tekemään maailmasta paremman ja on omaksunut tietyt perusarvot sekä edistää niitä. Hän osoittaa olevansa myötätuntoinen ja toisista välittävä henkilö sekä toimii aktiivisesti muiden auttamiseksi.

Tyytyväinen altruisti on emotionaalisesti stabiili. Hänellä on rauhallisuuden tunne myös vaikeissa elämäntilanteissa, hän suhtautuu kuolemaan rohkeasti ja tyynesti.

Tyytyväinen altruisti on sosiaaliselta orientaatioltaan universaali. Aktivismi on usein yleistä, ei vain uskonnottomien tukemista; suhde uskontoon on maltillinen hylkääminen.

2. Kokemuksellisesti henkisen suhde henkisyteen ja uskontoon: Tällainen ihminen on kiinnostunut ja ajattelee syvällisesti ja usein henkisiä ja uskonnollisia kysymyksiä, hän ei seuraa uskonnollisia tai dieettisiä koskevia ohjeita, mutta

tekee säännöllisiä henkisiä harjoituksia (jooga, meditaatio). Hän herkistyy henkisyydelle etenkin luonnon keskellä ja seuraa henkistä polkua joka on suosiosuonissa Maan kanssa. Hän hylkää perinteisen suomalaisen uskonnollisuuden. Hän arvostaa joitakin uskonnollisia opetuksia ja moraalialia, vaikka ei usko yliluonnolliseen.

Henkilö liikuttuu ja saa voimaa musiikista, taiteesta tai runoudesta. Hän iloitsee paradokseista ja mysteereistä ja on kokenut syvällisen valaistumisen hetkiä.

Sosiaaliselta orientoitumiseltaan kokemuksellisesti henkinen pitää elämän päämääränä inhimillisten voimavarojen hyödyntämistä, henkilökohtaiset henkiset harjoitukset ovat tärkeitä. Hänellä on individualistinen orientaatio ja hän on vähemmän aktiivinen, kuin henkilöt muissa ryhmässä.

3. Yhteisöllisen uskonnonhylkääjän suhde uskontoon ja henkisyteen on systemaattinen hylkääminen. Hän ei ole lainkaan kiinnostunut henkisistä tai uskonnollisista kysymyksistä ja pitää uskontoa inhimillisten pelkojen ja toiveiden luomana harhakuvana. Hänellä on vaikeuksia uskoa hyväätahtoiseen Jumalaan koska on olemassa pahuutta. Hän hylkää tieteen ja rationaalisuuden kanssa ristiriidassa olevat uskonnolliset ajatukset.

Yhteisöllisesti ihminen tuntee läheisyyttä niihin joilla on samanlainen katsomus. Hänen katsumuksensa on samanlainen kuin toisella tai molemmilla vanhemmilla. Hänen

aktivisminsa keskittyy uskonnottomien tilanteen parantamiseen.

Emotionaalisessa orientaatioissaan henkilö tiedostaa negatiiviset kokemukset ja viihtyy samoin ajattelevien seurassa. Musiikki ja taide ovat tärkeitä.

Vaikka prototyypit nousevat suoraan vastaajien valinnoista, yhdenkään vastaajan maailman-

kuva ei ole 100 % mitään prototyyppiä, korostaa Janne Kontala. Jaetut preferenssit eivät sulje pois yksilöllisiä variaatioita.□

FT Janne Kontala esitteli tutkimustaan Helsingin Humanistiyhdistyksessä keväällä 2016.

Jukka Häldén

Paradigman kanonisointi

Valitsin oheisen otsikon, koska se tuntuu hienolta, oppineelta ja koulitulta.

Paradigma tarkoittaa tieteessä oikeana pidettyä, yleisesti hyväksyttyä ja auktoriteetin asemassa olevaa teoriaa tai viitekehystä, kuten esimerkiksi evoluutioteoriaa tai suhteellisuusteoriaa (Wikipedia).

Kanonisointi taas tarkoittaa uskonnossa jonkin asian asettamista ohjeelliseksi, julistamista esikuvaksi. Se viittaa ennen kaikkea prosessiin, jossa lopullisesti määriteltiin mitkä kirjat kuuluvat Raamatun pyhien kirjojen kokoelmaan (Wikipedia).

Paradigmassa ja kanonisoinnissa on paljon yhteistä. Molemmat viittaavat pyhiin kirjoihin. Niin politiikassa, uskonnossa kuin tieteessäkin on teorioita, käsityksiä ja kirjoja, jotka on julistettu ohjeellisiksi ja esikuviksi, kanonisoitu.

Politiikan pyhä lehmä on talouskasvun ihanuus, uskonnon dogmi on taivaaseen meno, tieteen doktriini evoluutioteoria. Nämä jos mitkä ovat kanonisoituja paradigmoja: yleisesti hyväksytyjä totuuksia, joiden kritisointi ei ole suotavaa.

Paradigman kanonisointi voi tarkoittaa myös henkisen laiskuuden ja helpouden vaatimuksen yleisty mistä, paikalleen jämähtämistä, tie-

donjanon katoamista: meidän jo tiedämme, miten asiat ovat. Nämä totuudet on koulussa opittu ja yliopistossa sisäistetty. Niiden kritisointi voi johtaa akateemisen uran tyssäämiseen. Tässä yhteydessä on huolestuttavaa, että (media)lukutaito rapautuu. Pojat eivät lue, tytöt lukevat, mutta heiltä puuttuu tiedonjano. Näin kuulin hiljattain erään äidinkielenopettajan tuumailevan.

Tiede on kuin graniittinen saari

Paradigmat on kanonisoitu, sinetöity ja säilötty - muiden kuin itsemme toimesta. Ne on säilötty peruskallioon. Tiede on kuin saari, jonka keskellä on eristetty alue kyltteineen: ”Kaikkea muuta saatte tutkia, mutta alue on jätettävä rauhaan, sillä siellä on graniittista Perusparadigmaa! Et saa lähestyä aluetta, sillä se on jo ammoin tutkittu; Kirja on julkaistu, sinetöity ja upotettu kuparikapselissa graniittiin.

Kaikki ovat yhtä mieltä Kirjan tutkimustuloksista. Siinä on Totuus, joka vapauttaa teidät ja totuutta opetetaan kaikkialla maailmassa. Kaikki koulunopettajat, professorit ja dosentit tuntevat Kirjan ja ovat yksimielisiä. He myös kirjoittavat ja opettavat Kirjan sisällöstä oikeutettuina Aarteen vartijoina. Jos joku opettaa harhaisesti hänet poistetaan leirin ulkopuolelle ja vaietaan kuoliaaksi varoitukseksi muille. Saarella on muuten tutkimisen vapaus, mutta parempi, ettette tutki ja mieti Kirjan totuutta, sillä vartioiden loukkaaminen ei tule kuuloonkaan.

Mitä todella tiedämme?

Tiede etsii lähtökohtaisesti aina totuutta – tänä vaihtoehtoisten faktojen aikana vaatimattomasti jopa Kaiken totuutta (hiukkasfysiikka). Mutta tutkijatkaan eivät ole immuuneja maailmankatsomuksilleen.

Se, mitä todella tiedämme, johtuu siitä, että joidenkin yksilöiden on täytynyt murtaa omia ja ympäristönsä vääriä näkemyksiä. Tähän on päästy menetelmällä: jos etsit totuutta, kyseenalaista mielipiteesi. Tieteen historia vahvistaa monin verroin tämän käytännön hyödyllisyyden. Vain sen vuoksi, että jotkut ovat joskus kyseenalaistaneet käsityksensä, tiedämme jotain. Aistihavainto on näytöistä epäluotettavin. Nykyisen yhteiskuntamme kahtia jakautuneisuus johtuu siitä, että emme tiedä ja tunne sitä, mitä vastustamme, vihaamme ja pelkäämme. Jos tuntisimmekin: hyväksyisimme, kunnioittaisimme, jopa rakastaisimme.

Politiikka, uskonto ja tiede edistyvät vasta, kun joku uskaltaa haastaa paradigmat. Se on aina rohkea teko. Nuoret tutkijat eivät ehkä uskalla esittää uusia näkemyksiä - ainoastaan paradigman mukaisia. Loppupeleissä ovat kyseessä apurahat, julkaisujen saaminen alan arvostettuihin lehtiin, eteneminen akateemisella uralla ja mahdollisesti myös vaimo ja lapset, jotka pitäisi ruokkia tutkijan pienellä palkalla.

Joillekin antiikin Kreikan filosofille epäilysten opettamisesta tuli elämäntehtävä. Demokritos, jota kunnioitettiin ”antiikin filosofeista

suurimpana”, sanoi: ”Totuus on haudattu syvälle.” Kenties kaikkein arvostetuin antiikin filosofi oli kuitenkin Sokrates, joka julisti, että kaikki, mitä hän todella tiesi, oli se, ettei tiennyt mitään.

Ranskalainen filosofi ja matemaatikko René Descartes päätti perehtyä kaikkiin niihin asioihin, jotka hän arveli varmasti tietävänsä. Lopulta hän hylkäsi kaiken muun paitsi yhden totuuden, jota hän piti kiistatonna: cogito, ergo sum 'ajattelen, siis olen olemassa'.

Geologian yhtenäisteoriat

Olen geologina ihmetellyt, kuinka vaikeaa on ollut ja on totuuden löytäminen omankaan alani kaikilta sektoreilta. Monesti ihmiset etsivät vain sitä, minkä toivovat löytävänsä. Kaikki muu jää huomiotta tai selitetään parhain päin vallitsevan paradigman puitteissa. Poikkeavat todisteet jätetään huomiotta kummallisuuksina. Lempi-teorioista pidetään kiinni joskus jopa haudaan asti.

Miten tiede on sitten voinut kehittyä kivilaudelta meidän päiviimme? Vastaus on, että yleensä joku tiedeyhteisön ulkopuolinen esittää jotakin – todella mullistavaa – mitä sitten tiedeyhteisö ryhtyy joukolla vastustamaan! Otetaan esimerkiksi oman alaltani geologian kaksi suurinta teoriaa, jääkausi- ja laattatektoniikkateoriat. Eivät niitä löytäneet geologit. Jääkausi-teorian ensimmäisiä puolestapuhujia olivat vuorikauriin metsästäjä, paikalliset talonpojat, suolakaivoksen omistaja, muuan insinööri. Lopulta kaiken pani

yksien kansien väliin fossiilisten kalojen tuntija, Louis Agassiz.

Niin sanottu mannerliikunta -ajatus esitettiin ensimmäisen kerran jo 1500-luvulla, heti kun kartat saatiin jonkunmoiseen kuosiin. Afrikan ja Etelä-Amerikan yhteensopivuus pisti heti silmään. Vuosisatojen varrella oli monia mannerten liikkumisen kannattajia. Kaiken pani kokoon - ei geologi, vaan - meteorologi Alfred Wegman vuonna 1912. Vasta 1960-lukuun mennessä oli kertynyt niin paljon todisteita, että eteenkin geofysikkojen oli pakko hylätä lempiteoriaansa ja niellä laattatektoniikkateoria. Silti jotkut veivät vanhat käsitykset haudaan asti.

Mannerten liikunnot selittivät kertarysäyksellä maanjäristykset, tulivuorten purkaukset, poimuvuorten synnyn, saman ikäisten jääkausien jäljet eri manneralueilla, jääkausien merkit tropiikissa sekä saman ikäiset ja samanlaiset fossiilit kaukana toisistaan olevilla mantereilla. Mannerliikuntateorialla - oikeammin litosfääri-laattateorialla - oli valtava selitysvaiva, siitä oli tullut ”totuus”, kuten jääkaudes-takin.

Kaiken teoria

Yllä kuvattu tilanne uuden selitysvoimaisemman näkemyksen hyväksymisen vaikeudesta lienee samankaltainen kaikilla tieteenaloilla. Harva on niin nöyrä kuin monesti suurimmaksi tiedemieheksi tituleerattu Isaac Newton, joka sanoi, että hän vain istui edeltäjiensä olkapäillä ja näki siksi kauemmaksi kuin muut. Albert Einstein

painotti sitä, että totuuden täytyy olla yksinkertainen. Hänkin näki huikeasti kauemmas kuin aikalaisensa, vaikkei koskaan hyväksynytäkään kvanttiteoriaa – josta sanotaan, että maailmassa ei ole montaa ihmistä, joka sen ymmärtäisi. Nykyfysiikassa etsitään siis vaatimattomasti Kaiken teoriaa, joka niputtaisi maailmankaikkeuden neljä perusvoimaa yhdeksi ainoaksi. Se kuulemma selittäisi – niin, kaiken! Intuitio sanoo kuitenkin, että silti jäisi paljon vielä selittämättä.

Eräs alani julkaisu on viimeaikoina hylännyt useita ”paradigman vastaisia” kirjoituksia. Näin kävi minulle kolmessakin lehdessä, kun esittelin uudenlaista näkemystä poimuvuorten synnystä. Tämä käsitys oli vastoin vallitsevaa paradigmaa. Yksi päätoimittaja, joka ei tuntenut tätä alaa, arveli, ettei se läpäisisi vertaisarviointia. Näin olisi saattanut hyvinkin käydä, mutta toimittaja ei arvostanut uuden näkemuksen esittämistä, siihen kuuluvine seuraamuksineen. Tiedelehden tarkoitus lienee uusien, osittain epävarmojenkin oletusten julkaiseminen, eikä vain toistaa paradigman kanonisoituja totuuksia.

Toiston voima

Kun tieteessä, uskonnossa tai politiikassa toistetaan toistamisen jälkeen jotain iskulausetta, tämä hokema jää soimaan ihmisten korvissa ja muuttuu vähitellen ”totuudeksi”. Tämä nähtiin Jugoslavian hajoamissodissa, jossa erityisen lahjakkaat propagandistit toistelivat naftaliinista kaivamiaan iskulauseita kansalle, joka viimein ”saatiin muistamaan” (vrt. seuraava kappale). Tämä nähtiin myös toisessa

maailmansodassa. En vertaa paradigmaa propagandaan, vaan tuon esiin totuutena pidetyn toistamisen valtaisan voiman historiassa. Tämä on varoitus nykyajalle.

Eteeni sattui nimittäin joitakin vuosia sitten yhden erityisen etevän propagandistin ohje: ”Suurinkaan propagandan suunnittelun nerokkuus ei sittenkään johda ollenkaan menestykseen, jollei alati pidetä mitä tarkimmin silmällä perustavanluonteista periaatetta. Sen pitää rajoittua käsittelemään harvoja asioita, mutta sitten toistaa niitä loppumattomiin. Kestävyys ja sitkeys ovat tässä samoin kuin monessa muussakin asiassa tässä maailmassa menestyksen ensimmäinen ja tärkein edellytys. – – vasta kaikkein yksinkertaisimpia käsitteitä tuhannesti toistamalla suuret joukot saadaan vihdoinkin muistamaan. Mikäli propagandanteossa halutaan vaihtelua, ei itse sen sisältöä, mitä propagandan avulla on määrä julistaa, saa koskaan muuttaa, vaan sen täytyy aina sanoa loppuksi sama asia. Niinpä täytyy samaa iskusanaa tietenkin valaista usealta eri puolelta, mutta aina pitää jokaisen katsouksen lopun päättää itse iskusanaan.”. (Adolf Hitler: Taisteluni).□

Bangladeshi Secular Bloggers Under Attack: The Keys to a Peaceful Crisis Resolution

It started with machete attacks and killings of secular bloggers for raising their voices against religious fundamentalism in Bangladesh.

Later, it was widened to include writers, publishers, rights activists, minority groups and foreigners. Since 2013, 48 people including 20 foreign nationals have been killed in individual and group attacks in Bangladesh. It's paradoxical that this is taking place in Bangladesh, a country earned its independence in 1971 based on a secular national identity by fighting the theocratic national narrative of Pakistan.

What went wrong in Bangladesh? Does this crisis reflect a broader global trend of religious violence or is it rooted in the country's history, politics and education system? What are realistic ways to resolve this crisis peacefully? To find answers to these questions, we must look at historical, cultural, political and educational factors that may have contributed to fuel this crisis in the first place.

The Historical Context

East Bengal or current day Bangladesh has a complex history. For about six centuries, the Turco-Mongol Islamic conquest and rule of Bengal resulted in transplantation of external rulers, soldiers and craftsmen in the soil. It created an urban-based aristocracy linguistically and culturally alien to the agrarian land. The rulers had provided monetary and administrative support to Muslim clerical class and used them as a tool for building their legitimacy and to maintain state's foreign and Islamic identity.

Historically, Muslim Sufi saints attempted to play a major role in giving the conquest a human face by creating a sense of community between the conquerors and the conquered people by creating a syncretic tradition accommodating local religious and cultural beliefs and customs. The veneration of warrior saint Salar Masud in Northern India and Ghazi Miyan in East Bengal both by Muslims and Hindus is a manifestation of popular Islam in South Asia.

Religious Nationalism and Pakistan

The rise of the British East India Company in Bengal in 18th century and the eventual loss of Mughal empire was a debacle for Indian Muslim elite. They boycotted English education and turned to their religion ignoring rational science. During anti British colonial movement, they demanded partition of India claiming that Hindus and Muslims of India were two separate nations. In 1947, Pakistan was created partitioning India. Despite being the largest linguistic group of Pakistan consisting of both Muslims and Hindus, Bengalis were dominated by West Pakistani elite.

The seeds of Bengali linguistic-cultural rights were sown, and it culminated into the creation of Bangladesh, a secular independent nation, in 1971 through a bloody war. Major Islamist parties of East Pakistan collaborated with the Pakistani army during the war. Prominent intellectuals of the land were executed by Pakistani army and its local collaborators days before the war ended.

Bangladesh: Islamization of a secular state

Sheikh Mujibur Rahman, the founding father of Bangladesh, undertook the daunting task of building an inclusive and progressive secular nation. In less than four years after independence, Rahman was killed by members of Bangladesh army together with most of his family members. During

1975-1990, military and semi-military regimes ruled Bangladesh. They deliberately brought Islam in politics with state patronage to build up their political legitimacy. Religion-based political parties could operate again.

Thousands of Madrassahs or religious schools were established in the country with both local and foreign funding. Thousands of mainly male students from poor rural background who were unable to attend public schools got the opportunity for free residential education. The Islamization of politics and education resulted in considerably weakening the political base of secular and liberal parties of Bangladesh.

After the establishment of parliamentary democracy in 1991, centre-left Awami League came back to power in 2009 with an overwhelming majority. Sheikh Hasina Wazed, one of the surviving daughters of the independent leader Rahman, became the prime minister of Bangladesh. She formed an International Crimes Tribunal in Bangladesh in 2010 to try local Islamist collaborators of Pakistani army who had committed atrocities and crimes against Bengalis during Bangladesh's War of Independence in 1971.

In 2013, the court started giving verdicts. Secular bloggers and online activists demanded a tougher action against the suspected war criminals for their crimes against humanity. Islamist parties saw this as an existential threat for them and their narrative of political Islam.

When Subalterns Strike Back

Hefazat-e-Islami, the Protectorate of Islam, is an Islamist pressure group of religious school teachers and students, created a huge blockade of Dhaka during May 5-6, 2013 in protest. It demanded death penalty for atheist bloggers, punishing blasphemy with law with provision of capital punishment, restricting the role of women in public space and Islamizing education system among other demands. The main opposition Bangladesh Nationalist Party (BNP) and Jatiya Party gave tacit support to the move keeping in mind Hefazat's vote bank. This narrow political move by mainstream parties fuelled fire to a nation already divided by secular and religious education.

In Bangladesh, there are over a million students served by madrassahs – most of those don't follow government curricula or standards. Graduates of those religious schools cannot pursue further education in general or technical education fields. Deprived of access to the mainstream job market, they remain a social underclass. They are vulnerable to political manipulation both by their cleric mentors as well as Islamist political parties.

However, for the first time in the history of Bangladesh, they have got a political voice. They are striking back against the secular state that failed to accommodate their livelihoods concerns, needs and aspirations as citizens. However, their message contains religious intolerance conditioned by a clear transnational political agenda.

A Humanist Solution to the Crisis

The tragic attacks on secular bloggers in Bangladesh has its roots in historical, cultural, political and educational factors. The current crisis manifests a battle for the soul of the nation. It also provides a unique opportunity to heal historical scars of the people. The role of politicians in this regard is paramount. They should act responsibly. While killers and attackers of bloggers must be taken to book based on the rule of law, the underlying causes of the problem also must be addressed.

To unite the nation, politicians must take steps to fill the existing quality and skill gaps among different streams of education. They must build an inclusive and comprehensive education system incorporating both secular and religious values while safeguarding minority rights in the spirit of citizenship, justice and human dignity.

Nordic Humanist Manifesto 2016 states: "Humanists encourage critical inquiry of all ideas and opinions, including our own. We should seek out the best arguments and strive to change our minds and adjust our convictions when shown to be wrong. Freedom of speech is essential to test opinions in open debate." Based on this premise, a national dialogue of all stakeholders of Bangladesh must be initiated including politicians, intellectuals, educationists, religious leaders and others. They all should do their homework right and walk their talk. □

Miksi Suomen humanistiliike on heikko?

Ensin totean, etten esiinny ”as a scientist” vaan pikeminkin aktivistina. Olen aina ollut taipuvainen vastustamaan sortoa, mikä johtunee saamastani uskonnollisesta kasvatuksesta.

Olen halunnut puolustaa ihmisoikeuksia niiden eri muodoissa. Kolmekymmentäluvulla olin lapsi, neljäkymmentäluvulla koululainen ja opiskelija, viisikymmentäluvulla nuori äiti. Kuusikymmentäluvulla oli yhteiskunnan

ilmastossa eräänlainen suojasää, mikä johti uusien yhdistysten perustamiseen. Naisasialiike ja Yhdistys 9 olivat tällaisia. Kuluttajat-Konsumenterna ry halusi voimaannuttaa kuluttajia ja kehitysmaatyötä edistämään perustettiin KEPA.

Kirjailija Hannu Salama herätti huomiota kirjallaan ”Juhannustanssit”.

Kaikille yhteistä kansakoulua haluttiin kuusikymmentäluvun alussa uudistaa ja sitä varten asetettiin komitea, puheenjohtajanaan sosiaalidemokraatti R. Miettinen. - Ruotsissa Upsalan profes-

sori Ingemar Hedenius oli aiheuttanut vilkkaan keskustelun uskonnon roolista modernissa yhteiskunnassa, olin ruotsinkielisenä hyvin selvillä keskustelusta, paremmin kuin päälehtiemme lukijat.- Kirjoitin muutaman arikkelin etenkin vapaamieliseen Vasabladetiin. Joku välitti minulle yhteyden Timo Vasamaan. Hän oli Vapaa-ajattelijoiden jäsen ja johtohahmoja. Muodostettiin pieni työryhmä, joka otti tehtäväkseen tarkastella peruskoulukomitean mietintöä. Työmme tuloksena syntyi opus ”Puheenvuoro peruskoulun uskonnonopetuksesta”... Minulla ei sitä enää ole, mutta muistamani

Gun Winter

mukaan me ehdotimme yhteiskuntaopin ja etiiikan opetusta kaikille oppilaille. Uskonnoista olisi puhuttava muun historiaopetuksen yhteydessä. No, tällaisen kannan hyväksyminen olisi vaarantanut koko muutoinkin uhatun uudistuksen toteutumista, joten toimikunta muutti edellisestä laista vain oppilaiden lukumäärän, jotka ryhmäkoon perus-

teella saisivat vaihtoehtoista opetusta, kahdeksasta viiteen. Vastoinkäymisestä huolimatta ryhmä jatkoi toimintaansa, ryhtyen laatimaan sekulaarisen humanistiyhdistyksen sääntöjä. Vuonna 1968

humanistiyhdistys sitten perustettiin. Jussi Pikkusaaren toiminnan ansiosta me pian saimme alueellisia yhdistyksiä ja nimi voitiin muuttaa liitoksi ja sen myötä saimme mahdollisuuden valtionavustuksiin.

Alkuvaiheessa oli mukana mm. Matti Luoma, Pauli Noppa, Lasse Sirén, Kari-Mikael Strömmer, Leena Linnovaara ja Yrjö Sepänmaa. Toiminta lähti liikkeelle keskustelutalaisuuksien järjestämisellä ja vähitellen saatiin myös oma lehti aikaan.

Pelot leimasivat ilmapiiriä kaksikymmentä- ja kolmekymmentäluvuilla, joten turvauduttiin yhtenäiskulttuuriin, jossa uskonnon ja kirkon rooli oli aika merkittävä. Agraarisen yhteiskunnan maalaiskunnissa pappi oli tärkeä henkilö. Edvard Westermarck oli tosin 1906 julkaissut ”The Origin and Development of the Moral Ideas” ja jo 1891 ”The History of Human Marriage”, mutta vaikka ne toivat hänelle Lännessä julkisuutta, ne eivät juurikaan vaikuttaneet vanhoilliseen maahamme. Suomenruotsalainen oli myös Georg Henrik von Wright, hän toimi vuosisadan loppupuolella, kirja ”Vetenskapen och förnuftet” on vuodelta 1986. Selvästi kirkon vastainen oli Rolf Lagerborg, joka 1934 sai julkaistuksi ”Sanningen om religionerna”. Viisikymmentäluvulla luennoitsi kerran jopa professori Ingemar Hedenius Upsalasta Nylands nationissa, saaden kannattajia myös Suomessa. Suomen sodilla oli tietenkin oma vaikutuksensa. Herätti ihmettelyä, Jumalan ollessa tietenkin Suomen puolella, että sota silti vaati niin monta uhria ei vain syntisten vaan myös hurskaitten joukosta. Jälleenrakentamisen ja uusien virikkeiden aika alkoi

rajojen aukeamisesta. Meillä oli jotkin tuotteet kortilla vielä viisikymmentäluvulla, mutta elintaso nousi pikkuhiljaa ja usko tulevaisuuteen parani mm. Yhdistyneiden kansakuntien toiminnan ansiosta. Ihmisoikeusjulistus ja sen myöhemmin tulleet lisäykset edustivat elävässä elämässä tarvittavaa ja hyödyllistä etiikkaa.

Euroopan unionin Perusoikeuskirjassa, joka hyväksyttiin 2000, on samoja periaatteita. Artikla kymmenen sanoo: ”jokaisella on oikeus ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauteen. Huomatkaa järjestys! Tämä oikeus sisältää vapauden vaihtaa uskontoa tai vakaumusta ja vapauden tunnustaa uskontoa tai vakaumusta joko yksin tai yhdessä muiden kanssa julkisesti tai yksityisesti jumalanpalveluksissa, opettamalla, hartaudenharjoituksissa ja uskonnollisin menoin.

Palatakseeni viime vuosisadan puolelle, niin vaikka vapaamielisyys elämäkatsomusasioissa oli suhteellisesti suurempi ruotsinkielisellä puolella, niin suomenkielisillä oli vuonna 1937 Vapaa-ajattelijain liitto, joka täydellä syyllä kunnioittaa Väinö Voipiota. Tieteessä meillä on filosofian professori Rafael Karsten (1922-1946), joka julkaisi kirjat ”Uskontotieteen perusteet”, ”Luonnonkansojen uskonnot” ja ”Filosofinen etiikka”. Eino Kailan kirja ”Syvähenkinen elämä” toi minulle mieleen, että hän oli arkkipiispa Erkki Kailan poika.

Suomen uskonnonvapauslaki on vuodelta 1922 ja siihen sisältyi säädös, jonka mukaan eräs kohta Hannu Salaman romaanissa ”Juhannustanssit” voitiin pitää jumalanpilkkana, josta hän sai tuomion. Myöhemmin oli taitei-

lija Harro Koskisen ”Sika-Messias”-teos, joka herätti jumalanpilkkakeskustelun, mutta ei johtanut oikeudelliseen rangaistukseen. Kirkko on menettänyt jäseniään ja sen vaikutusvalta on vähentynyt: naisetkin voivat valita papin ammatin ja homoparien vihkimisasiasia on edennyt. Vuonna 2016 tuli laki, joka sallii kauppojen aukiolon myös sunnuntaisin. Esikuvana jälkimmäiseen on saatu Ranskasta. Muutos oli ikävä henkilökunnan perheitä ajatellen ja melko turha kuluttajienkin kannalta. Tätä taustaa vasten oli hieman yllättävää, että uusia ministereitä pantiin vannomaan virkavalaa raamattua käyttäen. Jos maagisia eleitä tarvitaan, niin olisi luonnollisempaa käyttää tähän lakikirjaa.

Eroa kirkosta -kampanja on ollut menestystarina, mutta edelleen moni kuuluu kirkkoon, vaikka sen merkitys on asianomaiselle lähes olematon. Jos maastamme tulisi nykyistä selvemmin sekulaarinen valtio, niin ehkä avoimesti uskonottomien asema parani. Nyt meitä pidetään – ehkei enää kommunisteina kuten kolmekymmentäluvulla ja myöhemmin, mutta kuitenkin hieman omituisina. Esimerkiksi Norjassa humanistiliikkeellä on vahva asema, eikä se johdu yksinomaan siitä, että kirkosta eroava tuo veron mukanaan liittyessään järjestön johonkin aluelliseen haaraan. Se johtuu vahvoista johtajista ja kulttuuriperinteestä, Leif Freivaldt.

Eniten on on aiheestamme kirjoitettu englanniksi ja maissa, joissa Valistuksen aika pääsi vaikuttamaan. Olen kauan pitänyt sitä selvänä, että humanistinen etiikka on asteen verran puhtaampi tai jalompi, kuin kristillinen, joka operoi lupauksilla ja uhilla.

Saat tehdä aivan kuten haluat, mutta jos valitset väärin, sinun käy hullusti! Katson, että pyrkimys eettisesti vastuulliseen elämään on evoluution kuuluva, meihin ”sisäänrakennettu” piirre. Ja miksi? Koska se palvelee elämää ja sen jatkumista.

Sama evoluutio on saanut meitä kaipaamaan yhteisöllisyyttä ja tämä lienee syynä siihen, että uskonnot ovat palanneet tai voimistuneet eräissä maissa. IHEU:n jäsenten pitää voida osoittaa, että me voimme luoda sen turvallisuuden hengen, mitä ihminen elämänsä aikana kaipaa. Myönteisiä suuntia viime vuosina on ollut pohjoismainen yhteistyö ja Suomessa yhteistyö vapaa-ajattelijoiden kanssa. Tunnustukseton juhlatilaisuus helmikuun 2:nä päivänä järjestettiin ns. vapareiden kanssa ja maaliskuun 4:nä Pohjoismainen seminaari. Kummatkin tilaisuudet toteutuivat teknisesti hyvin, mutta Arkadianmäeltä saatiin vain neljä osallistujaa.□

Gun Winterin englanninkielinen puhe (hänen itsensä suomeksi kääntämänä), jonka hän esitti 12.-14.5. 2017 pidetyssä International Rationalist-konferenssissa, sekä syksyllä 2017 Helsingissä Humanistiyhdistyksen kokouksessa.

Lähteitä ja merkkihenkilöitä:

Rafael Karsten, filosofian professori (1922-46).
Luonnonkansojen uskonto, Filosofinen etiikka.
Eino Kaila, Syvähenkinen elämä 1943.
Antti Eskola, Vaikka ei niin kuin kirkko opettaa 2013.
Kai Sadinmaa, 10 käskyä kirkolle 2016.
Schlomo Sand, The Invention of the Jewish People 2009, How I stopped being a Jew 2014.
Lisäksi: Richard Dawkins, The Blind Watchmaker, The Magic of Things. A. C. Grayling, The Challenge of Things, Against all Gods.
Jared Diamond. The World Until Yesterday.

Tunteita ja tosiasioita

Teatteri on se keino, millä sisällissodan kauhuja voidaan käsitellä toisaalta koskettavasti, toisaalta niin, että etäisyys säilyy.

Monessa paikassa maailmalla nämä kauhut ovat täyttä totta tänäkin päivänä. Juuri siksi on hyvä muistaa, ettei siitä Suomessakaan niin hirveän pitkä aika ole: iästämme riippuen kaksi tai kolme sukupolvea. Olemme selvinneet demokraattiseksi oikeusvaltioksi.

Lahden kaupunginteatterissa sai jo syksyllä ensi-iltansa kaksiosainen ”Täällä Pohjantähden alla”. Historioitsija Teemu Keskisarja sanoo ohjelmalehdessä, että hänen käy sääliksi niitä professoreja ja dosentteja, jotka 1960-luvulla yrittivät väitellä Väinö Linnaa vastaan. Keskisarja sanoo Linnan kuvan tapahtumia molempiin suuntiin eläytyen: ihmisten vaikuttimia, tekoja ja erheitä ymmärtäen.

Dramaturgi Ari-Pekka Lahti sanoo teoksen johtavan pohdintaan eletystä elämästä, useimpien historioitsijoiden hyväksymästä tarkasta kertomuksesta, jonka avulla yhteistä menneisyyttä on mahdollista ymmärtää älyn lisäksi myös tunteiden tasolla. Lahti katsoo suomalaisten tarvitsevan empaattista vuorovaikutusta menneisyyden,

nykyhetken ja tulevaisuuden välillä.

Linnan kertomus sai dramatisoituina ja Juha Malmivaaran ohjauksessa loistavan tulkinnan. Esitys on kokonaistaideteos: liikunta, musiikki, tarkka näyttelijätö teatterin teknisten mahdollisuuksien onnistumisen lisäksi antoivat todella vahvan kokemuksen. Näin fyysisesti toteutettua teatteria näkee harvemmin.

Toinen laajemmalla aika-alueella liikkuva näytelmä on Kansallisteatterin ”Kangastus”. Michael Baran dramatisoima ja Mikaela Hasan ohjaama teos on selvästi teatteria kertoessaan Kjell Westön romaanin tapahtumat. Draaman jännite säilyy paljolti siksi, että rouva Wiikin rooli on jaettu kolmelle eri henkilölle. Kun he esittävät rouva Wiikiä ja hänen entisiä persoonallisuuksiaan keskustellen ja yhdessä, tulee esiin myös tapahtumien aikaulottuvuus. Tapahtumien ketjussa taitaisi olla liiankin voimakas yhteys ”metoo”-kampanjalle.

Sisällissota oli hirvittävä hävinneille, mutta tuhosi voittajienkin moraalin ja pani heidät turvautumaan julmuuksiin. Sota-aika kulkee aina sen kokeneiden muistissa. Samalla näytelmässä uusi sota tekee jo tuloaan. ”Olemme päästäneet irti hirviön, emmekä saa sitä enää lukkojen taa”. Tällainen toteamus korostaa voimakkaasti olosuhteiden merkitystä niin yksilön kuin

yhteiskunnan kehityksen kannalta. siksi on pidettävä huolta demokraattisesta oikeusvaltiosta, missä ihmisoikeuksia pidetään arvossa.

Anneli Kanton ja Heini Tolan näytelmä ”Erottaja 1917 - 1918” Teatteri Avoimissa Ovissa kertoo myös siitä, miten ympäröivän yhteiskunnan tilanne vie mukanaan Ensin on vihapuhe, sitten herjaaminen ja lopulta ampuminen. Näytelmässä käydään liikuttavasti läpi piikatyön kasvu- ja rakkaustarina. Taustatietona näytelmässä on niin aktivismi, naisasialiike kuin työväenliikekin. Myös näytelmän tapahtumilla on vastineensa todellisuudessa. Lopulta on kyse piian ihmisarvosta. Sen kieltäminen johtaa väkivallan kiihtymiseen. Kuolemantuomiota odottaessaan päähenkilö palaa unelmiinsa omasta perheestä ja kodista: ”En minä pelkää. Haluan vain ajatella, miten olisi voinut olla”. Pakostakin tulee miettineeksi, miten itse olisi toiminut samassa tilanteessa. Avoimien Ovien esitykset ovat aina vahvan näyttelijätyön varassa.

Helsingin kaupunginteatterissa menee Mikko Reitalan ja Heikki Kujanpään uusi näytelmä ”Suomen hauskin mies”. Se on sekä tekstiltään että toteutukseltaan erinomainen. Suomi on vuodessa 001. Ohjaaja Kujanpää toteaa, että teatteri on vaikeissakin oloissa vastamyrry ahdistukseen. Nauru kumpuaa samoista lähteistä kuin suurin epätoivo. Ohjelmalehdessä kerrotaan esimerkiksi, miten työväen teatterit yrittivät toimia sodan aikanakin. Niiden johtajat olivat monesti myös sodassa mukana. Tässäkin näytelmässä osa vangituista syyttää johtajaansa ahdin-

koon joutumisestaan. Jopa vankileirillä näyteltiin. Siitä kertoo Suomen hauskin mies. Nälkäinen teatteriseurue harjoittelee huvinäytelmää henkensä edestä ja odottaa armahduksia.

Helsingin kaupunginteatterissa menee myös Juha Vakkurin näytelmä ”Mannerheim ja saksalainen suudelma”. Alkuosa kertoo siitä, miten tsaarin Venäjän upseerista tuli ristiriitaisissa olosuhteissa valkoisen armeijan komentaja. Näkemyseroja oli jääkäreiden kanssa, ehkä myös vanhat kielikiistat toivat jännitteitä. Niinpä sisällissodan päätyttyä Mannerheim erosi, mutta vuoden 1918 lopulla tuli valtionhoitaja Svinhufvudin ja pääministeri Paasikiven kuningasseikkailujen jälkeen valtionhoitajaksi. Tätä kuningashanketta ivataan Suomen hauskimmassa mieheissä.

Väkivaltaisen mielipiteen aikana on vaikea pysyä puolueettomana tai ilmaista empatiaansa toista osapuolta kohtaa. Siitäkin Mannerheim näytelmä puhuu. Päähenkilön ystävä suuren kartanon omistaja Hjalmar Linder oli sodan ajan Ruotsissa eikä palattuaan Suomeen voinut ymmärtää valkoisen terrorin kovuutta ja kestoja. Ymmärtämystä hän ei kuitenkaan saanut ajatuksilleen.

Valkoisten puolelta sodan alkutahtia Etelä- Pohjanmaalla ja Vaasassa kuvaa filmi ”Tammisunnuntai 1918”. Se kertoo, miten suojeluskuntalaiset ja Vöyrin sotakoulu riisuiivat aseista 400 venäläistä sotilasta. Tällä halutaan ilmeisesti muistuttaa, että aktivistien käyttöön ottama nimi vapaus-

sota oli 1920- ja 1930-luvuilla se virallinen nimi sodalle. Toisen maailmansodan jälkeen 1950- ja 1960-luvuilla alkoi oppikirjoissa esiintyä nimi vapaussota – kansalaissota, kun asiaa alettiin katsella molemmilta puolilta julkisestikin. Punaiset monesti käyttivät sodasta kapina-nimitystä. Sitä se tietysti omalta osaltaan olikin; epäonnistunut vallankumous on kapina. Sodan syihin ja osapuoliin vedoten on hävinneiden puolella aikaisemmin käytetty myös luokkasota-nimitystä.

Nyt Suomessa vuonna 1918 käydystä sodasta käytetään nimeä sisällissota. Sitä nimeä muualakin käytetään sodista, missä kansa on jakautunut kahtia ja saa apua ulkovaltojen joukoilta. Venäläisiä sotilaita oli punaisten puolella arvioiden mukaan 1500 – 2500. Aseita punaiset saivat bolsevikelta. Valkoisten puolelle tuli saksalaisia joukkoja noin 12000, lisäksi oli ruotsalaisia vapaaehtoisia ja myös bolsevikettä vastustaneita venäläisiä. Kyse ei siis ollut pelkästä veljessodasta.

Tampereella on menossa myös useampia esityksiä. Tampereen Työväen Teatterissa esitetään Sirkku Peltosen musikaalia sisällissotaa osallistuneista naisista. Peltonen on aina onnistunut tekemään musikaaleistaan koskettavia. Tampereen Teatterissa puolestaan mennään ihon alle. Talossa

taisteltiin sodan aikana ja nyt katsojat pääsevät/joutuvat seuraamaan tapahtumia lähietäisyydeltä ympäri taloa. Tampereella saa myös ensi-iltansa Olli Kortekankaan ooppera ”Veljensä vartija”. Se kertoo eri puolille ajautuneista veljeksistä. Näin myös nimitys veljessota saa sisältöä.

Ammattiteattereista ainakin Rovaniemellä on kiertue-esityksenä ”Veljet keskenään” näytelmä ja Kajaanin kaupunginteatterissa menee ”Punainen maa, valkoinen meri” niminen tarina, mikä kertoo kainuulaisten selviytymisestä sodan melskeissä.

Kaikissa käsiohjelmissa on paljon taustatietoa. Se saattaa olla tarpeen, mutta hämmentävää, ainakin vanhemmille katsojille, jotka eivät ole seuranneet uudempaa historiankirjoitusta. Nuoremmille katsojille teatteri elävöittää historiaa. Olin esimerkiksi katsomassa Erottaja-näytelmää samaan aikaan jonkin koululuokan kanssa. Nuoret istuivat hiiren hiljaa ja seurasivat tapahtumia intensiivisesti. Jos haluaa enemmän faktatietoa, sitä on tarjolla runsaasti. Tämän talven aikana on julkaistu monia eri tavalla sisällissotaa käsitteleviä tietokirjoja. Oman historian-sa kipukohdat on hyvä käydä läpi, että osaa arvostaa myöhempiä demokraattisia saavutuksia.□

kuva: Arja Strid

Liity jäseneksi Suomen humanistiliittoon!

Suomen humanistiliitto edustaa sekulaaria eettistä humanismia. Kansainväliselle humanistiliikkeelle ja Suomen humanisteille keskeistä on ihmisen arvo ja vastuu: humanisti uskoo elämään ennen kuolemaa. Humanistiliitto pyrkii edistämään esteetöntä maailmankatsomuksellista tasa-arvoa sekä tuo esille uskontokuntiin sitoutumattomien näkökulmia ja humanistista tapakulttuuria.

Suomen humanistiliitto on IHEUn (International Humanist and Ethical Union) jäsen. IHEU perustettiin 1952 ja se on alueensa asiantuntijaraporttoija UNESCOssa, UNICEF:ssä ja WHO:ssa sekä Euroopan neuvostossa ja Europarlamentissa.

www.iheu.org

Humanistiliitto järjestää kuukausittain avoimia keskustelutilaisuuksia ajankohtaisista ja humanismin kannalta keskeisistä eettisistä ja yhteiskunnallisista kysymyksistä. Jäsenille lähetetään tietoja sähköpostitse. Tapahtumatietoja löydät

liiton FB-sivulta (Suomen Humanistiliitto) sekä verkkosivulta:

www.humanistiliitto.fi

Liiton jäsenyys on avoin kaikille humanismista kiinnostuneille. Jäsenmaksu on 30 euroa vuodessa (vähävaraisilta 15 euroa). Liiton tilinumero on: FI34 4006 0010 1819 11. Sähköpostiisi tulee Humanisti-lehti kaksi kertaa vuodessa sekä tiedotteita.

Jäsenyyttä voit hakea lähettämällä postia sähköpostiosoitteeseen:

info@humanistiliitto.fi

Kirjoita viestiisi seuraavasti: ”Haen Suomen humanistiliitto ry:n jäsenyyttä”, sekä seuraavat tiedot:

- nimi,
- titteli ja/tai ammatti (vapaaehtoinen),
- katu- ja postiosoite,
- sähköpostiosoite, sekä
- puhelinnumero.□

SUOMEN HUMANISTILIITTO ry HALLITUS 2017-18

Puheenjohtaja

Irma Peiponen, Helsinki
+358 (0)40 5533 867
irma.peiponen@arabianranta.com

Hallituksen jäsenet

Eino Huotari, Karkkila (vpj, talous)
eino.huotari@kolumbus.fi

Jari Papunen, Oulu
jari.papunen@eduouka.fi

Arja Strid, Helsinki (lehti)
arja.strid8@gmail.com

Saila-Riitta Holopainen, Lahti (sihteeri)
srholopainen@gmail.com

Gun Winter, Helsinki
+358 (9) 555 245

Mojibur Doftori, Helsinki (jäsentiedotus)

Janne Gustafsson, Helsinki

Matti Paatelainen, Helsinki
mattitapio.paatelainen@gmail.com

Ari Sulopuisto, Joensuu

KEVÄTSEMINAARI

lauantaina
24. päivänä maaliskuuta
klo 10-16
Paasitornissa,
Paasivuorenkatu 5 A, huone 301

Ohjelma:

10 – 11	FT Sari Näre: Punaisten ja valkoisten naisten toiminta ja asema Helsingissä keväällä 1918
11 – 12	Presidentti Tarja Halonen: Rauha ja kestävä kehitys
12 – 13	<i>Omarahoitteinen lounas tai omat eväät</i>
13 – 14	VTT Paavo Löppönen: Tasoittiko uusliberalismi tietä populistisille
14 – 15	FT Katalin Miklossy: Mistä Visegrad-maiden nationalismi pulppuaa
15 – 16	PhD Antti Rajala: Myötätunnon politiikka